

Biskop Atle Sommerfeldt:

PINSENS VIRKELIGHET: ENHET I MANGFOLD

Pinsekronikk 2017

Pinsetid er på våre breddegrader den tid på året da livskraftens uendelige variasjon i naturen folder seg ut. Den store danske salmedikteren Grundtvig har som ingen annen satt ord til den livsfølelsen som denne årstiden fyller så mange av oss med, og som viser rikdommen i Guds mangfoldige skaperverk:

«Den korte natt som jorden svaler, er fylt med sang av nattergale, og alt hva Herren kaller sitt, kan slumre søtt og våkne blidt, kan drømme skjønt om paradiset og våkne til vår Herres pris.

Det ånder himmelsk over støvet, det vifter hjemlig gjennom løvet, det lufter liflig under sky, Nu åpnes paradiset på ny, og yndig risler ved vår fot en bekk av livets klare flod.

Alt skapes av den Ånd som daler, alt virkes av den Ånd som taler, den Ånd som skjenker lys og trøst av kjærlighet med sannhets røst.»

Mennesket har alltid strevd med å komme til rette med at også menneskeheten er mangfoldig. En kunne trodd at forrige århundres store samfunnsekspesimenter om å forme menneskene i én form var gått i graven med Hitler, Stalin og Mao.

Men slik er det ikke. Det siste året har vi i vår norske debatt sett hvordan enkelte filosofer og intellektuelle fremmer forestillinger om at menneskets teknologiske innsikt skal brukes til ytterligere uniformering med mål om å skape det nye og «perfekte» mennesket, der lidelse og annerledeshet fjernes ved hjelp av bioteknologiens muligheter. Samtidig ser vi at nye ideologiske bevegelser av ulike valør forsøker å skape uniformitet basert på religion med terror og voldsbruk som virkemiddel.

Den bibelske fortellingen om Babels tårn handler om menneskenes ambisjon om å bygge et tårn som strekker seg like til himmelen. Babels tårn er i den judeisk-kristne og muslimske kulturkrets et bild på det hovmodige mennesket som tror at det ved teknologi og kunnskap kan bygge himmel på jord.

Overrabbiner Jonathan Sacks i Storbritannia hevder at dette målet forutsetter at mennesket støpes i en felles form. Sacks mener at en slik visjon står i skarp motsats til Guds skapertanke fordi mangfoldet er skaperverkets og menneskehetens kjennetegn. Enhet er Guds kjennemerke, mangfold er skaperverkets kjennetegn. Mangfold er derfor guddommelig villet og et uttrykk for vår verdighet. Når vi leser fortellingen om Babels tårn slik, er det urfortellingen om hvordan menneskets hovmodige tro på egen teknologi og evne til å skape himmel på jord, fører til at mennesket lenkes fast i uniformitetens fangenskap der mangfoldet anses som en trussel.

Innenfor alle de store religionene - jødedom, kristendom, islam, buddhisme og hinduisme - har det utviklet seg bevegelser som med ulik grad av voldsbruk vil uniformere menneskene og skape en ny menneskehet i sitt bilde. En spiral av vold og mot-vold utvikler seg i mange samfunn, også i vår del av verden.

Det er inn i denne virkeligheten pinsens fortelling, som vi feirer på høytidsgudstjenester i hele bispedømmet på pinsedag, gir oss et helt annet perspektiv på forholdet mellom enhet og mangfold: På pinsedag utøses Guds Ånd over mennesker slik at de som snakker helt forskjellige språk forenes i sin forskjellighet i et nytt folk som gjenspeiler skaperverkets mangfold. Dette folkets enhet er ikke grunnlagt på menneskets teknologiske og ideologiske støpeformer som gjør enhet til et spørsmål om likhet og uniformitet. Pinsen synliggjør at Guds visjon er alle menneskers likeverd, fred mellom folkeslagene, rettferdighet for fattige og et levende håp om Guds seier over død, svik og ondskap, slik Gud viste oss i Jesus Kristus.

Pinsen nyskaper mangfoldet mellom mennesker som en guddommelig velsignelse, og er et gjenskinn av den himmelske herlighet. Det er nettopp dette menneskelige mangfoldet som er kalt til en felles pilegrimsvandringen for fred og rettferdighet. Da må vi også sette grenser for dem som i hovmod forsøker å forme mennesker og menneskeheten i sitt eget bilde, og som er villig til å bruke undertrykkelse og vold for å ødelegge mangfoldet.